

BEVEZETŐ

A Vezetéstudomány című szakfolyóirat 50 éves folyamatos működését ünnepeljük ezzel a számmal, amiben mérleget vetünk a múltól és felvázoljuk az előttünk álló jövőt. Bármilyen szaklap számára érdem, ha 50 éven keresztül megszakítás nélkül pontosan megjelenik minden száma, azonban egy olyan szaklap esetében, amelyet politikai és gazdasági rendszerek is befolyásolnak, ez különösen nagy eredmény. A lap először 1970-ben jelent meg Vezetőképző címen, kezdetben negyedévente, majd 1972-től havonta friss számmal. A lap fókuszja némileg módosult, a tudományos kiválóság egyre nagyobb szerepet kapott, mégis ugyanarról a folyóiratról van szó, amely hazai és nemzetközi kutatási eredményekkel, elméletekkel és gyakorlattal kívánja a hazai szakmai közönséget ellátni, a gyakorló vezetők munkáját segíteni, a hazai kutatók körében szakmai vitát generálni.

Az ünnepi szám tartalma

Az első tanulmány - Strausz Péter, Vaszkun Balázs, Dobák Miklós, Harmat Vanda és Szabó Márton Gyula tollából - szinte lehetetlenre vállalkozik: a Vezetéstudomány teljes 50 évét áttekinti. A munka hiánypótló, a szerzők minden számot átnéztek és minden cikket feldolgoztak abból a szempontból, hogy milyen témákat jelentetett meg a lap az öt évtized alatt. Tanulságos látni, hogy melyik időszakban milyen kérdések álltak a hazai szakmai viták középpontjában, és a szerzők érdeme, hogy ezt behelyezik egy gazdaság- és politikatörténeti kontextusba. Mai szemmel talán meglepő, hogy a szocializmus időszakában sok cikket úgy írtak a szerzők, hogy a szocializmus és az ehhez kapcsolódó fogalmak megjelentek a cikkben. Ugyanakkor a szerzők meggyőzően megmutatják, hogy tartalmilag a lap mégis ugyanazt a célt szolgálta, mint ma: megismertetni a hazai elméleti és gyakorlati szakemberekkel azokat az elméleteket és kutatási eredményeket, amelyek segítségével jobban tudják a munkájukat végezni, így megállapíthatjuk, hogy a szakmai tartalom nem ideológiai alapokon nyugodott.

A második kutatás Chikán Attila, Czako Erzsébet, Demeter Krisztina és Losonci Dávid munkája, a Corvinus Egyetem (és jogelődjei) kutatási zászlóshajóját, a versenyképességi kutatás gigaprojektet mutatja be a Vezetéstudományban megjelent publikációkon keresztül. Ebben az esetben is lehetetlen lett volna mindent feldolgozni, így a szerzők arra koncentrálnak, hogy a versenyképesség megközelítése hogyan változott az évek során. Az olvasók kaphatnak egy átfogó képet a versenyképességi kutatásról, azonban az is egyértelmű, hogy ezen kívül érdemes elolvasni a tanulmány által felsorolt cikkeket és könyveket ahhoz, hogy a kutatásról alaposabb képet kapjanak. Arról nem is beszélve, hogy a feldolgozott szakirodalom körét szükségszerűen leszűkítette a szerzői csapat, így további értékes publikációk kimaradtak

a feldolgozásból. A cikk maga esélyes arra, hogy alapcikké váljon a jövőbeli versenyképesség-témában írandó cikkekhez, és a szerzők is ígérik a folytatást.

Bauer András, Berács József és Gáti Mirkó a harmadik cikkben egy fontos szakterület, a marketing átfogó vizsgálatát mutatja be az elmúlt 50 év publikációi alapján. A cikk szerzői arra vállalkoznak, hogy megmutassák a marketingtémájú cikkek jelenlétét a Vezetéstudományban, ezek konkrét tartalmát, módszertanát és idézettségét vizsgálják. Sok izgalmas kérdésre mutatnak rá ez által, ami jól illusztrálja a tudományterület változását és gazdasági kontextusba ágyazottságát. A cikk érdeme, hogy nem csak marketingkutatók számára lehet érdekes: mivel a marketingtémájú cikkek példájával azt is bemutatják a szerzők, hogy jelenleg a Vezetéstudomány hol áll a hazai szaklapok között, és azt a hivatkozások, illetve más tudományterületi adatok (amelyek gyakran hivatkozásokra épülnek) hogyan tükrözik ezt vissza.

A negyedik tanulmány Szántó Richárd és Zoltayné Paprika Zita munkája, a döntéshozatal kutatását dolgozza fel a Vezetéstudomány és a Harvard Business Review-ban megjelent cikkek alapján. A szerzők rámutatnak arra, hogy a döntéshozatal témája folyamatosan jelen volt a Vezetéstudomány szaklap hasábjain. Leírják, hogy az évtizedek alatt hogyan változtak a kutatási irányok, és ezt összevetik a Harvard Business Review-ban megjelent cikkek témáival. Bár a Harvard Business Review nem kifejezetten tudományos lap, ugyanakkor – ahogy ezt a cikk szerzői is kiemelik – jól tükrözi a gazdálkodástudomány területén megjelenő szakmai trendeket, így valóban tanulságos a két lap összevetése döntéshozatali témában. A különbségek és a hasonlóságok közül érdemes kiemelni, hogy a Vezetéstudományban a módszertani fókusz erősebb, ugyanakkor a pszichológiai, szociálpszichológiai, szociológiai, etikai és filozófiai kötődésű cikkek kevésbé jelennek meg. Jó lenne ezekről magyarul is olvasni a Vezetéstudomány hasábjain.

Kristóf Tamás, Virág Miklós az ötödik cikkben a csodelőrejelzések kutatását tekinti át. Mindig örülünk, ha pénzügyi vagy számviteli témájú cikkek érkeznek a Vezetéstudományhoz, mert a szakterületi sokszínűséget az biztosítja, ha minden gazdálkodástudományi téma megjelenik a lapban. Jelen cikk a hazai szakirodalom elmúlt 30 évének empirikus tanulmányait elemzi. Ez az a téma, ami a rendszerváltás időszakában kerülhetett be a hazai szakmai gondolkodásba, hiszen a tervgazdaságban elvileg nem ment egyetlen vállalat sem csődbe. A cikk szervezeteleméleti kérdésből (vállalatok fennmaradása és megszűnése) olyan módszertani és empirikus áttekintést mutat be, amely nemcsak a pénzügyi szakembereket, hanem gyakorlatilag bármilyen gazdálkodástudományi kutatót és gyakorlati vezetőt érdekelhet. A nemzetközi és hazai

tudományos trendek összevetésével jól kirajzolódik, hogy mennyiben mozgott együtt a magyar tudományos közönség a nemzetközi újdonságokkal. A szerzők kijelentik, hogy napjainkra a hazai csőd-előrejelzési kutatások összhangba kerültek a nemzetközi kutatási eredményekkel és modellekkel, ami azt is jelenti, hogy potenciálisan nemcsak a nemzetközi, hanem a hazai szakirodalomba is publikálhatnak magyar szerzők tudományos újdonságokat.

Tari Ernő az elmúlt 25 év két markáns stratégiaelméleti irányzatát vizsgálja a hatodik munkában. A racionális–normatív irányzat és a leíró–magyarázó irányzat dualizmusa már a 90-es évektől jelen van a stratégiaelmélet szakirodalmában, ugyanakkor a súlyok eltolódtak a normatívról a leíró irányába. Tanulmánya zárásaként felteszi a kérdést a szerző: túlhaladott-e az szemlélet a 2008-as válság után, szükség van-e paradigmaváltásra a kérdésben? Úgy tűnik, hogy ez rámutatott azokra az alapkérdésekre, hogy a kapitalizmus logikája mennyire szolgálja a szervezeteket és azon belül az emberek érdekeit, rá kellett kérdezni, hogy a kapitalizmust tovább lehet-e vinni reformok nélkül. A stratégiai menedzsment kutatói arra a konklúzióra jutottak, hogy a fejlődés nem áll meg a diszciplína területén, ami egyébként korábban is fokozatos átmenetekkel volt jellemezhető.

Balaton Károly hasonló kérdést vizsgál a következő, hetedik, tanulmányban: hogyan fejlődött a stratégiai menedzsment az elmúlt 15-20 évben, és milyen hatással volt a válság a szakterület fejlődésére? A szerző ugyanakkor más válaszokat ad és más témákat érint. A versenyképesség-kutatás kapcsán bemutatja a stratégiai menedzsment gyakorlatának fejlődését, és ezzel párhuzamosan az elmélet fejlődésének fontosabb területeit. A cikk érdekessége, hogy szisztematikusan összeveti az elmélet fejlődését a gyakorlati kérdések változásával, és megállapítja, hogy előfordult, hogy az elmélet megelőzte a gyakorlatot, míg az is jellemző volt egyes időszakokban, hogy az elméletalkotás a gyakorlat után kullogott. Tari Ernő cikkével érdekes összevetni, hogy a racionális–normatív és a leíró–magyarázó irányzatok mely időszakban domináltak. A cikk a jövőbeli kitekintéssel ahhoz a konklúzióhoz érkezik, hogy a szervezetek vezetése ma és várhatóan a jövőben már gyakorlatilag változásvezetéssé válik.

A nyolcadik kutatás – Töröcsik Mária és Szűcs Krisztián munkája – a fogyasztói magatartás egy speciális területére, a hazai életstílus-kutatásokra koncentrálnak. Az izgalmas történeti áttekintés 1990-től mutatja be azokat a fontosabb tartalmi és módszertani fordulópontokat, amelyek elvezettek a mai eredményekig. A szociológia és marketing határterületén kialakult elméletek, bár némileg vesztettek a felfokozott izgalmasságukból, ám változatlanul relevánsak a gyakorlat számára. A közösségi média, a multiidentitás, az elismertség iránti igény és potenciálisan az irigység újabb aspektusai a mai életstílus-kutatásoknak, amelyek a jövőben is számottevő érdeklődésre számíthatnak a kutatók és a gyakorlati szakemberek részéről.

Szukits Ágnes és Bodnár Viktória egy merőben más szakterület, a controlling történeti áttekintésére vállalkozott a kilencedik tanulmányban. A szerzők időhorizontja 50 év, amely markánsan két nagy szakaszra osztható, a rendszerváltás előttire és utánira. A controlling elődei

már a tervgazdaság időszakában azonosíthatóak: elsősorban a vállalat tervadataitól való eltérés utólagos ellenőrzését végezték. Az új gazdasági mechanizmussal (1968) megszűnt a mindenre kiterjedő tervutasítás, így innentől volt értelme a vállalaton belül terveket és számításokat végezni, ami a controlling előszobájának tekinthető. A rendszerváltás után a német, majd az angolszász szakirodalom fokozatos beáramlása és a nemzetközi vállalatok controlling-gyakorlata erősen befolyásolta a hazai szakma fejlődését. A 2000-es évek válságai, kiemelten a 2008-as pénzügyi, gazdasági válság erősen befolyásolta a controlling elméletét és gyakorlatát, majd a digitalizáció erőteljes térnyerése újra rajzolta a terület több aspektusát. A szerzők víziója, hogy a controlling a digitalizáció és robotizáció hatására tovább változik, és nagy valószínűséggel a gazdaságmatematikai üzleti modellezés átrajzolja a controlling fejlődésének alapjait.

A tizedik cikk, Harangozó Gábor, Csutora Mária, Tátrai Tünde, Vörösmarty Gyöngyi munkája, a zöld ellátási-lánc-menedzsment fejlődésének történetét vizsgálja. Alapvetően a cikk az ellátási lánc környezetvédelmi aspektusaira koncentrálnak. A szerzők 5040 cikket azonosítottak a Scopus adatbázisban, amelyek a 'sustainable supply chain' címszóra adott találatok. Ennek a hatalmas cikktömegnek az analitikus irodalomelemzésére vállalkoztak. A zöld ellátási lánc fogalmi kereteinek tisztázása után, a szerzők a beszállítói kapcsolatok, ezen belül a zöld beszerzés, illetve a zöld közbeszerzés menedzsmentjének fejlődését mutatják be, majd az ellátási láncok környezeti teljesítményének értékelése és mérése témában vállalati példákkal átvezetnek a jövőbeli kihívások irányába. A szerzők szerint a jövőben a társadalmi kérdések tűnnek a legnehezebben megválaszolhatóknak.

A tizenegyedik tanulmányban András Krisztina, Havran Zsolt, Kajos Attila, Kozma Miklós, Máté Tünde és Szabó Ágnes a sportgazdasági kutatásokat tekintik át. A szerzők a 2003 és 2018 között megjelent hazai sportgazdasági és sportmenedzsment témakörben született publikációk tartalomelemzését végezték el. Kiválasztási szempontjaik alapján 116 cikket kódoltak. A feldolgozott cikkek zöme gyakorlati fókuszú. Míg a legtöbb területen az a trend, hogy az összefoglaló művek, illetve az elméletet előmozdító művek kapják a több hivatkozást, a hazai sportgazdasági cikkek közül a gyakorlatiasabbak népszerűbbek hivatkozási szempontból. A megjelent tanulmányok nagy része nem rendelkezett sportági fókusszal. A szerzők jövőbeli kutatási irányok vázolásával zárják cikküket: javasolják a kutatás kiterjesztését nemzetközi cikkekre, illetve kvalitatív kutatást a szerzőkkel, amely a téma mélyebb megértéséhez vezethetne.

Karoliny Zsuzsa és Poór József a HR-kutatások 30 évének áttekintését vállalja a tizenkettedik tanulmányban. A szerzők évek óta aktív kutatói a Cranet-csoportnak és a CEEIRT-adatbázisokba is betekintésük van, így ezen adatbázisok eredményeit mutatják be longitudinális kutatásként. A szerzők megállapították, hogy a rendszerváltást követően a hazai szervezetek fokozatosan olyan HR-rendszereket alakítottak ki, mint nyugat-európai társaik, ugyanakkor egy érdekes sajátoságként jellemző a régióra (nem csak Magyarországra), hogy a HR-politikákba a töb-

bi országnál mérhetően nagyobb mértékben szólnak bele a vonalbeli vezetők. Emellett érdekes az a megállapítás is, hogy az angolszász HR-gyakorlatok hatással voltak a régióbeli HR-re, ugyanakkor nincs teljes egységesülés a régióban HR-területen, inkább a sokszínűség a jellemző.

A tizenharmadik cikkben Borgulya Ágnes és Konczosné Szombathelyi Márta a vállalati kommunikációmenedzsment-kutatást ismertetik. A szerzők a hazai és nemzetközi kutatási eredményeket rendezték és vizsgálták cikkükben. A kutatók kiindulási elve földrajzi: bemutatják az angolszász, német, észak-európai és kelet-európai kutató műhelyeket és hatásukat, majd a hazai műhelyek vizsgálatát veszik górcső alá. Ezek után a tematikus elemzés során bemutatják, hogy a vállalati értékteremtésben hol szerepel a kommunikáció, hogyan mérik a kommunikáció eredményességét, milyen a tanulószervezetek kommunikációja, hogyan lehet az innovációt kommunikálni, hogyan hat a digitalizáció a vállalati kommunikációra és a nemzetközi vagy interkulturális kommunikációnak hol a helye a sorban. Ezek után a kommunikációmenedzsment gyakorlati jelentőségét tárgyalják, majd a jövő várható útjait mutatják be.

Csedő Zoltán és Zavarkó Máté zárja az ünnepi szám tudományos tanulmányainak sorát változás, tudás és innováció témában a tizennegyedik tanulmánnyal. A szerzők az útfüggőség elméletéből kiindulva bemutatják 50 év hazai és nemzetközi publikációit ebben a kérdéskörben, egy témákon átívelő cikkel. A szerzők szervezetelméleti keretben értékelik a változásvezetési elméleteket: funkcionalista és interpretatív paradigma fogalmi keretei között értelmezik a változásvezetés hazai és nemzetközi szakirodalmát.

A tudományos publikációkat két korábbi főszerkesztővel készített interjú követi, akik megosztják a tudásukat és tapasztalatukat a szaklap szerkesztésével kapcsolatban. Becsky Róbert 1994-ben vette át a főszerkesztői pozíciót és 2014-ig, 20 évig meghatározó szerepe volt a hazai gazdálkodástudományi kutatások publikálásában. Neki köszönhetjük, hogy a lap – a kor elvárásainak megfelelően – elindult a nemzetközi tudományos szakfolyóiratok elvárásainak irányába. Tőle Kerekes Sándor vette át a lap főszerkesztését és ő további lépéseket tett annak érdekében, hogy a Vezetéstudomány szerkesztése megfeleljen a nemzetközi szerkesztési standardoknak. Az értékes újításokat megőrizve, és a nemzetköziesedést tovább folytatva Csillag Sára volt a következő főszerkesztő, aki a mai napig aktív szerkesztője a lapnak.

A Vezetéstudomány jelene és jövője

A Vezetéstudomány havi rendszerességgel megjelenő tudományos szaklap, amely dupla vakbírálati (double blind review) folyamaton keresztül választja ki a cikkeket.

Évente kétszer angol nyelvű számot jelentet meg a tíz magyar mellett, mely utóbbiakból egy összevont dupla szám szokott lenni a nyári szünetben. Sorszámon felül maximum két – ugyanilyen elvek mellett szerkesztett – külön számot jelentet meg, amelyre minden évben egy kérdőív kitöltésével lehet jelentkezni vendégszerkesztőként. 2018-ban 128 tanulmány érkezett be és 77 jelent meg, idén csak az első háromnegyedévben 148 benyújtott cikket indítottunk el bírálatra. A verseny egyre nagyobb, a bírálók, szerkesztők egyre szelektívebbek. A lap összesített H-indexe MTMT-adatok alapján 18, míg Publish or Perish, Google Scholar adatokra támaszkodva 2014-2018-as H-indexe 9. Átlagos hivatkozás tanulmányonként 1,58 (2014-2018). A szerzők több mint egy harmada rendelkezik nemzetközi Q1-Q2-es publikációval.

A folyóirat minden tekintetben kielégíti a DOAJ (Directory of Open Access Journals) elvárásait, így ez az akkreditáció megszerzése a legközelebbi célunk. Dolgozunk a ProQuest adatbázisba való bekerülésen. Ezen túl a lapban megjelent cikkek formai követelményeit, illetve a honlapon feltüntetett információk körét a Web of Science és a Scopus elvárásaihoz igazítjuk, amelynek része az egységes címlapon szereplő magyar és angol cím, absztrakt, finanszírozó, szerzők munkahelye, és levelező szerző elérhetősége, a cikkek átdolgozásának főbb dátumai és a konzekvens APA-stílusú hivatkozás a szövegek végén és szöveg közben. Tartalmi szempontból lényegében megfelelünk az elvárásoknak, és bízunk benne, hogy ha a formai szempontokat is szigorúan betartjuk, akkor eséllyel pályázunk – két éves megfigyelési periódus után – a Scimagoba is, ahol célunk legalább egy Q3-as besorolás elérése.

Ezen próbálkozásoknak megfelelően diverzifikáltuk tudományos tanácsadó testületünket, immár kilenc ország (Magyarország, Dánia, Svédország, Németország, Egyesült Királyság, Franciaország, Szlovénia, Új-Zéland és Románia) tizenkilenc rangos egyeteméről segíti egy-egy kutató a munkánkat, főleg bírálatnál, de hasznos stratégiai és operatív tanácsokkal is. Emellett bevezettük a legjobb cikk és a kiváló cikkek díjazását, amellyel úgy gondoljuk, hogy a minőséget tovább tudjuk javítani, hiszen példaként szerepel a szerzők számára, hogy milyen minőségi szint a benchmark a jövőre nézve.

Kedves Olvasók, Szerzők, Bírálók és Leendő Szerzők! Kérjük, támogassák ebben a lap munkáját és bízunk benne, hogy együtt még színvonalasabb szaklapot tudunk létrehozni.

Primecz Henriett
főszerkesztő